

NOVOUTEMELJENA NAGRADA HRVATSKE KULTURNE ZAKLADE

NAGRADA „LJUBICA ŠTEFAN“

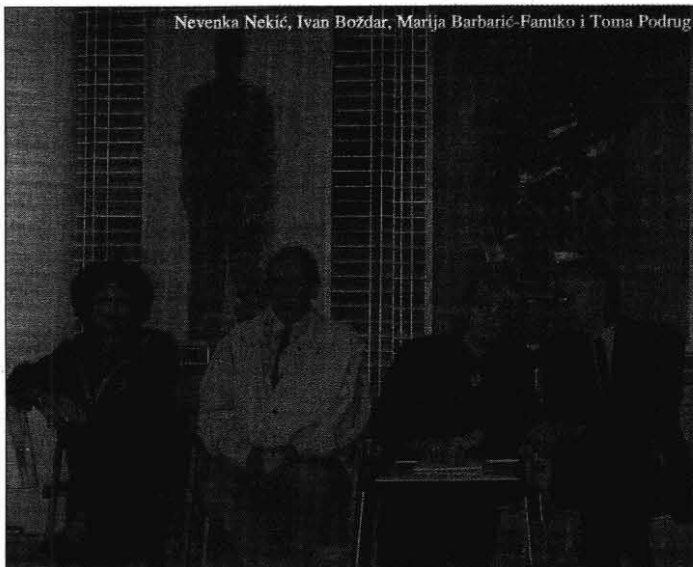
Nagrada „Ljubica Štefan“ podjeljuje se za društveno i stručno osobito važna publicistička i znanstvena djela nastala istraživanjem arhivske građe i dokumentima potkrjepljena otkrićima, te objavljena u hrvatskim časopisima, listovima, zbornicima, knjigama u razdoblju od 1. siječnja 2007. do 31. prosinca 2009. U uži izbor za Nagradu Ljubica Štefan ulaze poglavito djela koja promiču otkrivanje dosad zamućene istine o povijesnim događajima i osobama od značaja za političku povijest Hrvatske, a u skladu s geslom „Istinom i činjenicama za Hrvatsku“. Izbor će posebice obuhvatiti istraživanja o predrasudama i krivim tumačenjima u domaćoj i inozemnoj javnosti o Hrvatima i njihovu pravu na samostalnu državu kao i zatajenim zločinima bivši režima.

opsesije i preokupacije. Zanosio se, k tomu, čudnom idejom, neobičnom nakanom; želi napraviti igračku koja će „proizvoditi“ svjetlost. Svijet je naime, viđen njegovim očima, pun tamnih stvari i slika, mračnih situacija i činjenica. On ga svojom svjetlosnom igračkom hoće promijeniti, oplemeniti, učiniti toplijim, podnošljivijim, ljudskijim. Svedrović je priču gradio na dva razboja: stvarnosnom i fantastičnom. Pratio ju je nitima empirije i mistike, realizma i okultizma, zbilje i transcendencije. Likom duševnog bolesnika pisac želi aktualizirati i problematizirati neke stare teme, zagonetke i dvojbe koje već stoljećima tangiraju, provociraju književnost: gdje su jasne granice, i imali ih uopće, između zdravlja i bolesti, pameti i ludosti, pričina i istine, zbilje i izmišljotine, mašte i stvarnosti. Svedrovićev „neubrojivi“ protagonist je vjernik te će, utječući se vjeri, transcendenciji, sakralnosti i zaključiti, poetirati svoju priču. Reći će: „Ničega me više nije strah jer slušam glas u sebi: Tvoja te vjera spasila. Moć svetog Ivana će te braniti od budućih zala!“

U vrlo ambiciozni projekt, pa i pothvat, upustila se Božica Zoko pišući, skladajući, pletući ciklus s naslovom „Mir i ljubav snivamo i...“ Skladala je, isplela u konačnici dosta dojmiv sonetni vijenac ne ravnajući se pritom prema klasičnim oblikovnim matricama. Njezin sonet, naime, nema dva katrena i dvije tercine nego tri katrena, a četvrta mu strofa ima dva stiha. Pjesnikinja je na jednom mjestu iznevjerila i svoja gradbena načela pa joj trinaesti sonet

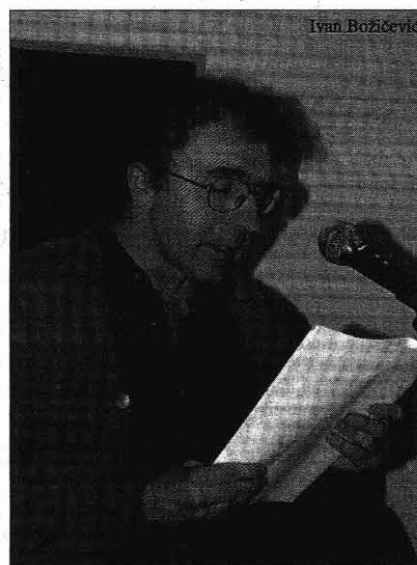
ima čak osamnaest stihova svrstanih u četiri katrena i jedno dvostišje. K tomu, njezin vijenac nema ni klasičnih četrnaest soneta i zaključni magistrale, nego petnaest soneta i magistrale. Autorica svoj vijenac posvećuje Jakši Fiamengu, referira se na njegovu, prije nekoliko godina tiskanu, zbirku „Mravi iz Nezakcija“. Vodi dakle svojevrsni dijalog s uglednim kolegom no njezine nakane i ambicije tu ne završavaju. U svoju sonetnu teksturu ugradila je široki, razliveni spektar i registar asocijacija, reminiscencija, kombinacija, prispodoba, konotacija koje imaju horizontalnu i vertikalnu, vremensku i prostornu, empirijsku i metafizičku pulsaciju i gravitaciju. Ima u njezinim sonetima biblijskih i antičkih toposa, simbola i figura ali i onih što imaju ishodište u hrvatskoj memoriji i mitologiji. Božica Zoko skladajući sonete, sriče, pjeva zapravo svoju žudnju, težnju da sa stvarima, slikama, činjenicama, bićima sklopi neko suglasje, bratstvo, zajedništvo koje će joj pomoći da prepozna, otkrije, iznjedri „Svoju istinu, život i svoj putak“. Da u životu/ svijetu koji je izvrgnut rasapu, destrukciji, ružnoći, kultu proizvodnje i potrošnje, pronađe, uredi svoje utočište, svoj duševni i duhovni, egzistencijalni i ontološki „kutak“.

Već iz naslova ciklusa „Krjesovi u duši, meteori u tijelu“ razvidno je da Tomislav Domović preferira, ište, priziva, projicira slike i stvari, činjenice i situacije, ugođaje i relacije koje zrcale, emaniraju energiju, dinamiku, ushit, volju, strast. On, znano je upućenima, nikada nije bio pjesnik stišanih emocija, prigušene dikcije, diskretna govora, jer punim glasom hoće evocirati, imenovati, prezentirati, aktualizirati svoja čuvstva i zapažaje, stanja i raspoloženja, fikcije i snohvatice. Domović ne zarije ni od patetike i estetike, ni od povremene infantilizacije kada artikulira svoje vibracije i nadražaje, doživljaje i dojmove, kada apstrofiraju svoja emotivno-erotska iskustva, postignuća, opsesije. Domović se zapravo vrlo dobro osjeća u prostorima erotografije jer u njima može rasplamsavati, razigravati imaginaciju, baratati dosjetkama i pripodobama,

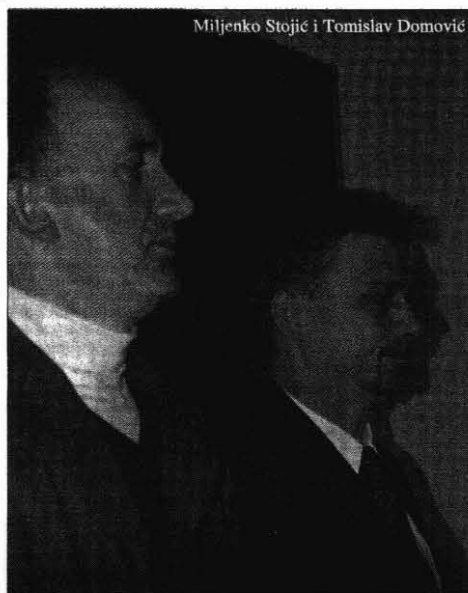


prepuštati se igrarijama i sanjarijama. U nagrađenom je ciklusu svoju erotografsku pozornicu situirao u južne, jadranske, morske prostore i sfere. To mu je dalo prigodu da se uživi u ulogu dvostruka ljubavnika koji istodobno ljubi ženu i ljubi more. Znao je kao „ljubavnik“ biti izražajan, inventivan, nepredvidiv, prpošan, lucidan. Znao je dakako biti i kliktav, raspojasan, majestetičan kada je slavio ženu i ženskost, skladao pohvalnice moru, njegovoj elementarnosti, ishodišnosti jer je more, veli pjesnik, „Prapostojbina i život vječni“.

Miljenko Stojić u ciklusu „Tvojom i mojom ulicom“ podastro je šest pjesama u kojima je kombinirajući lirski i ironijski diskurs percipirao, fokusirao, problematizirao teme, motive, činjenice, prijepore, anomalije što ih je na površinu izbacila, i još ih izbacuje, hrvatska, pa i bosanskohercegovačka, ratna, poratna, tranzicijska stvarnost. Stojić se očituje kao zabrinuti motritelj i svjedok koji se ne želi prepustiti rezignaciji, prihvatiti postojeći raspored stvari i fakata u kojima se prelamaju, sudaraju povijesne, društvene, političke, moralne, duhovne silnice i kategorije. No i kada „demaskira“ hipokriziju koju prakticiraju i promiču veliki i moćni igrači, protagonisti povijesti i politike, Stojić ne želi zahiriti u „raskrinkavanju“ nego hoće ostati blag, skroman, nenametljiv. Kada se, recimo, obraća uzvišenim „lordovima“ koji tobože reprezentiraju svjetsku pamet, istinu i pravdu on će za sebe reći da je „ubogi hrvatski pjesnik i sanjar“. Pred rasapnim oblicima i procesima života i svijeta Stojić ne želi zatvarati oči, niti se utjecati samo lakokrilim lirskim



izmišljotinama. Hoće biti moralno, tankoćutno, pravdoljubivo, istinoljubivo i čovjekoljubivo biće koje priželkuje da stvari i činjenice dođu, legnu na svoja stara, utvrđena, pripadajuća mjesto. I kada „polemizira“ s velikim svijetom on je, rekli smo, „ubogi pjesnik“, senzibilni tvor i „krhko dijete“ koje od svijeta ne traži niti očekuje blještave nagrade i darove nego samo priziva, ište „zaštićenost i toplinu“.



14. OBLJETNICA HRVATSKOGA SLOVA I 15. GODINA KONTINUIRANOG OBJAVLJIVANJA

Dodijeljene književne nagrade „Dubravko Horvatić“

Tomislavu Marijanu Bilosniću proza, Božici Zoko poezija

Dana 28. travnja Hrvatska kulturna zaklada priredila je u svome prostoru susret sa suradnicima, čitateljima i podupirateljima Hrvatskoga slova u povodu četrnaeste obljetnice njegova utemeljenja. Nazočnima su se prigodnim riječima obratili: Stjepan Šešelj, Nenad Piskac i Ante Beljo. Potom su uručene plakete dosadašnjim, drugonagrađenim i trećenagrađenim, dobitnicima Nagrade „Dubravko Horvatić“: Ivanu Božđaru, Gojku Sušcu, Tomi Podrugu, Nevenki Nekić, Mariji Barbarić-Fanuko, Vladi Andriloviću i Luji Medvidoviću. Nakon toga proglašeni su dobitnici Nagrade „Dubravko Horvatić“ za prozu i poeziju objavljenu u Hrvatskom slovu 2008. godine. Nagrađeni prozaici su: Tomislav Marijan Bilosnić, Franjo Plavšić i Stjepan Svedrović. Nagrađeni pjesnici su: Božica Zoko, Tomislav Domović i Miljenko Stojić. Obrazloženje Ocjenjivačkog suda napisao je i pročitao Ivan Božičević.

Od 1. siječnja do 31. prosinca 2008. u Hrvatskom slovu u rubrici Hrvatska proza objavljena su 24 teksta, a u rubrici Hrvatska poezija 34 poetska ciklusa. Među autorima koji su se odazvali na Natječaj za pjesničke i prozne priloge, i koji su svojim izrazom dosegli prihvatljive estetske razine i kakvosne standarde, bilo je etabliranih uglednika i značajnika, pa i živućih klasika, ali i početnika i novaka koji tek stihovima i proznim sastavcima ulaze u prostore hrvatske književnosti.

Razmatrajući tekstove objavljene pod

egidom Hrvatska proza Ocjenjivački sud u sastavu: Ivan Božičević, Igor Mrduljaš i Stjepan Šešelj odlučio je prvu nagradu dodijeliti Tomislavu Marijanu Bilosniću za prozu *Bolnica* objavljenu 30. svibnja; druga nagrada pripala je Franji Plavšiću za priču *Što s ljudima* objavljenu 16. svibnja; dobitnik treće nagrade je Stjepan Svedrović za priču za priču *Moć Svetog Ivana* tiskanu 20. lipnja.

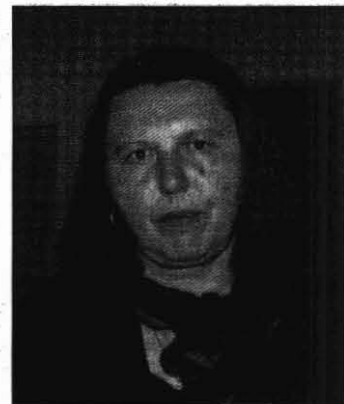
Sagledavajući pjesničke priloge prosuditelji i nagraditelji prvu su nagradu dodijelili Božici Zoko za ciklus *Mir i ljubav snivamo i ...* objavljen 7. studenoga; drugu je nagradu zaslužio Tomislav Domović za ciklus *Krjesovi u duši, meteori u tijelu* objavljen 4. srpnja; treća nagrada pripala je Miljenku Stojiću za ciklus *Tvojom i mojom ulicom* objavljen 28. studenoga.

OBRAZLOŽENJE

Prozom „Bolnica“ prvonagrađeni Tomislav Marijan Bilosnić vraća nas u dramatične, pa i kataklizmične, dane kada je njegov Zadar, tijekom listopada 1991. bio izvrgnut napadajima sa zemlje i iz zraka, izložen projektilima i bombama koje su razarale i ništile, „proizvodile“ strah i patnju, bol i smrt. Tih su listopadskih dana zadarski, stoljetni i tisućljetni, civilizacijsko-kuturološki simboli i toposi bili na nišanu, na ciljniku ošvajača, rušitelja i barbara koji su „dejavstvovali“ pod simbolima petokrake i kokarde. To je, može se reći, globalni, povijesni okvir u kojega pisac, manom senzibilna, pronicava,



oštroumna evokatora, svjedoka, motritelja i promišljača unosi, ugrađuje svoje osobne doživljaje i dojmove, osjeća i spoznaje, fiksacije i vizure, pretežito usredotočen na slike i situacije, prizore i prisodobu koje zrcale i emaniraju strah i nadu, sumnju i ufanje, patnju i prkos. Bilosnić svoje evokacije, opservacije i vizure nastoji nerijetko odmaknuti od mimetičkih shema, preslikavateljskih matrica te im dati univerzalnije, pa i arhetipsko-biblijske tonove i predznake. Snažnim, uvjerljivim, istančanim stilom i izrazom, u kojem se skladno i funkcionalno prepleću narativno-deskriptivne dionice s meditativno-refleksivnim, Bilosnić prede priču o Zadru i njegovoj kalvariji, otmiljući se očaju, beznadu, nihilizmu. Na njegovim se horizontima, diskretno ali jasno, ukazuju signali i znaci buduće pobjede koja će, dakako, biti okupana i mučeničkom krvlju zadarskih branitelja. Stoga, pišćev nara-



tor, koji, rekli smo, govori Bilosnićevim glasom, „poručuje“: „Samo ako pobijedimo bit ćemo dostojni krvi po kojoj gazimo, čiju ćemo sliku jednoga dana prepričavati djeci.“

Franjo Plavšić u drugonagrađenoj priči „Što s ljudima“ očituje se kao ludist i humorist koji jezikom ironije, satire, groteske dočarava ljudske, donekle i društvene, odnose, relacije i situacije viđene očima čimpanze, majmuna koji je pobjegao iz zoološkoga vrta i nekoliko se sati „družio“ s ljudima. Pisac uzima majmuna za protagonista da bi stvari i činjenice, pojave i prizore percipirao iz izokrenute perspektive, dao im začudnu, iskošenu inscenaciju i dramaturgiju. Njegov se majmun „druži“ s ljudima, no on ih i „proučava“ te uočava da su oni doista njegovi „rodaci“, posebice onda kada iz njih bukne, provali njihova animalnost; to su oni trenutci i ugođaji u kojima se prepuštaju razuzdanoj, prizemnoj zabavi i razonodi svedenoj uglavnom na opijanje i žderanje, mahnanje i razbijanje. Majmun će se na kraju vratiti u zoološki vrt no ne će imati mira jer će njegovu nastambu opsjedati posjetitelji, znatiželjnicima koji će ga promatrati kao čudo koje je „lumpalo“ s ljudima i koje, k tomu, pati, boluje od „mamurluka“. Plavšić, dakle, uz pomoć majmuna kao svojevrsnog medija, „secira“ čovjeka, rastvara, raskrinkava njegovu nutrinu, svijest, psihu, narav; detronizira njegovu umišljenost i superiornost, demaskira njegov pretenciozni logocentrizam koji se vrlo lako i brzo može preobraziti, prometnuti, sunovratiti u - animocentrizam. Radnju svoje priče „Moć Svetog Ivana“ Stjepan Svedrović smjestio je u prostore psihijatrijske bolnice i Doma za bolesnu i nezbrinutu djecu. Njezina je impostacija monološko-dijaloška; narator-lik, kojega prati glas da je bolestan i lud, samogovorom prikazuje svoj slučaj, dočarava svoje pasije,

